

רק בגלל הרוח

קהילת ספרות

בהובלת מודי כהן ונחמה וינגרטן מינץ

"בני בינה, ימי שמונה - קבעו שיר"

8 שירים לשמונה ימים

לקראת חנוכה, לפניכם 8 טקסטים ו-8 הצעות לתרגילי כתיבה ועיבוד.

ניתן לעשות כל תרגיל בשיעור אחר,
או -

ניתן לחלק את הכיתה לקבוצות,
כשכל קבוצה מקבלת טקסט אחר ויוצרת תוצר שונה.

כך, יוצר פסיפס עשיר של שירים ומילים
שעוסקים בגבורת האדם, ברעות ובנצחון הרוח.

חשבו על "תוים שחורים" בחייכם,
מול "תוים של אור".
חשבו על אור וחושך בחיי האומה.

אספו עיתונים מהשבועות האחרונים. גזרו
ידיעות שהן "תוים של אור" וידיעות שהן
"תוים של חושך".

הדביקו אותן כקולאז' וצרו צורה מסויימת.
כתבו מדוע בחרתם דווקא בצורה זו.

**"הנה פה היה תו שחור.
ועתה - הנה תו אור..."**

**ופה היתה נקודה מפוחמה,
ועתה, נקודה מזהירה..."**

מתוך: שמלת השבת של חנה'לה / יצחק דמיאל

כעת, אחרי שקראתם את השיר וצפיתם
באנימציה,
נסו להחליף את הברוש והלהבה
בשני יסודות אחרים.
חשבו על יסודות בעלי אופי שונה, מנוגדים
באופים.

כתבו דו-שיח ביניהם.

ציירו או צלמו את שני היסודות.

לדוגמא: שמיים וארץ, רוח ואבק ועוד.

שני יסודות / זלדה

הִלְהֵבָה אוֹמְרַת לְבְרוּשׁ
כְּאִשׁוֹר אֲנִי רוֹאָה
כְּפֶה אֶתָּה שְׂאֵנָן
כְּפֶה עוֹטָה גְּאוֹן
מְשֵׁהוּ בְתוֹכִי מְשִׁתּוֹלֵל
אֵיךְ אֶפְשֵׁר לַעֲבֹד אֶת הַחַיִּים
הַנוֹרְאִים הָאֵלֶּה
בְּלִי שְׂמֵץ שֶׁל טְרוּף
בְּלִי שְׂמֵץ שֶׁל רוֹחַנִיּוֹת
בְּלִי שְׂמֵץ שֶׁל דְּמִיוֹן
בְּלִי שְׂמֵץ שֶׁל חֲרוּת
בְּנֶאֱוָה עֲתִיקָה וְקוֹדְרֵת.
לוֹ יִכְלְתִי הֵייתִי שׁוֹרְפֹת
אֶת הַמִּסֶּד
שְׂשֵׁמוֹ תְּקוּפוֹת הַשְּׁנָה
וְאֶת הַתְּלוּת הָאֲרוּרָה שְׁלֵךְ
בְּאֲדָמָה, בְּאֵוִיר, בְּשִׁמְשׁ, בְּמִטְר וּבִטֵּל.

הִבְרוּשׁ שׁוֹתֵק,
הוּא יוֹדֵעַ שְׂיֵשׁ בּוֹ טְרוּף
שְׂיֵשׁ בּוֹ חֲרוּת
שְׂיֵשׁ בּוֹ דְּמִיוֹן
שְׂיֵשׁ בּוֹ רוֹחַנִיּוֹת
אךְ הַשְּׁלֵהֶבֶת לֹא תִבִּין
הַשְּׁלֵהֶבֶת לֹא תֵאֱמִין.

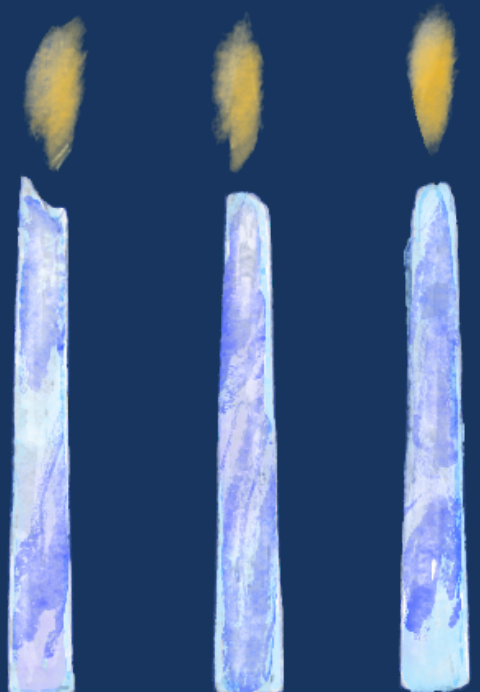
גרוסמן טוען שהשפה מאד מצמצמת את החוויה. מה הייתם עונים לו?
האם הוא צודק לדעתכם, או שיש דרך אחרת לחוות באמצעות מילים?

ערכו דשימה של מילים נרדפות או דומות למילה "אור" (לדוגמא: ניצוץ, להבה, זוהר ועוד)

כתבו שיר המשלב כמה שיותר מילים מהרשימה שכתבתם.

דוד גרוסמן, מתוך: שתהיי לי הסכין

"את בטח זוכרת את הפלא הזה כשילד מתחיל לתת שמות לדברים. ובכל זאת, בכל פעם שהוא למד מילה חדשה, מילה שהיא גם קצת 'שלהם', של כולם, אפילו המילה הראשונה שלו, מילה יפה כמו 'אור', הלב שלי גם נחמץ קצת באפס קצהו, כי חשבתי – מי יודע מה הוא מאבד ברגע זה, וכמה אינסוף סוגים של זוהר הוא הרגיש וראה וטעם והריח, לפני שדחס את כולם לתוך התיבה הקטנה 'אור', עם הריש הזו בקצה, כמו מתג כיבוי."

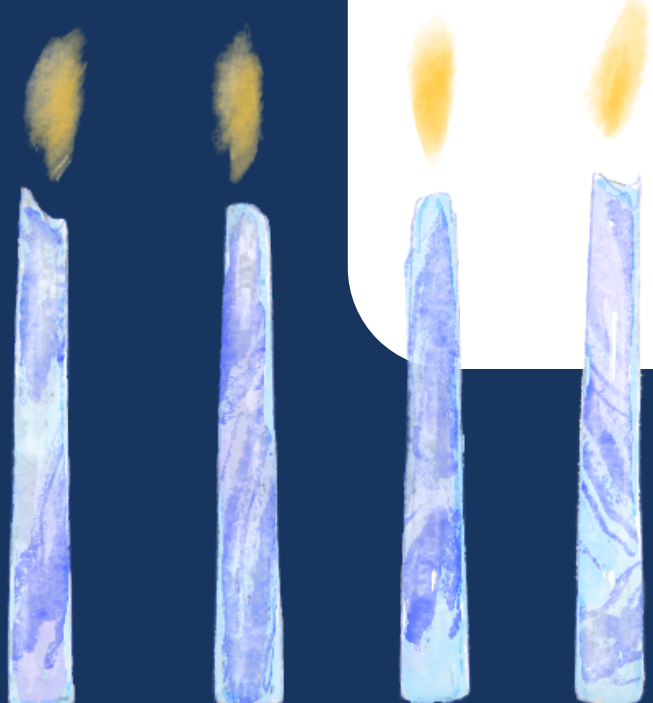
חשבו על סיפורי גבורה ששמעתם
בשבועות האחרונים.
מצאו סיפור גבורה מיוחד,
קראו ראיונות עם בני משפחה וחברים.

כתבו מכתב לגיבור או לגיבורה
או למשפחתם.

כתבו אלו ערכים אתם לומדים מהם,
ומהו האור שמאיד ממעשיהם לדורות
הבאים.

מוריס רוזנפלד (תרגום: ראובן גרוסמן)

**נְרוֹתֵי הַזְּעִירִים,
קָה רַבּוֹ הַסְּפוּרִים,
לִי יִלְאֵט הָאוֹר
לִי יִלְאֵט הָאוֹר;
עַל דָּמִים וְכַשְׁלוֹנוֹת,
עַל תְּרוּעוֹת שֶׁל נְצַחוֹנוֹת,
עַל קְרִבּוֹת שֶׁל דְּרוֹר,
עַל קְרִבּוֹת שֶׁל דְּרוֹר.**

בעקבות שירו של יהודה עמיחי,
כתבו קטע קצר המתאר את חנוכה שלכם,
השנה, בעקבות המלחמה:

אלו דברים לא תעשו בחנוכה השנה
ואלו דברים תעשו השנה בפעם הראשונה.

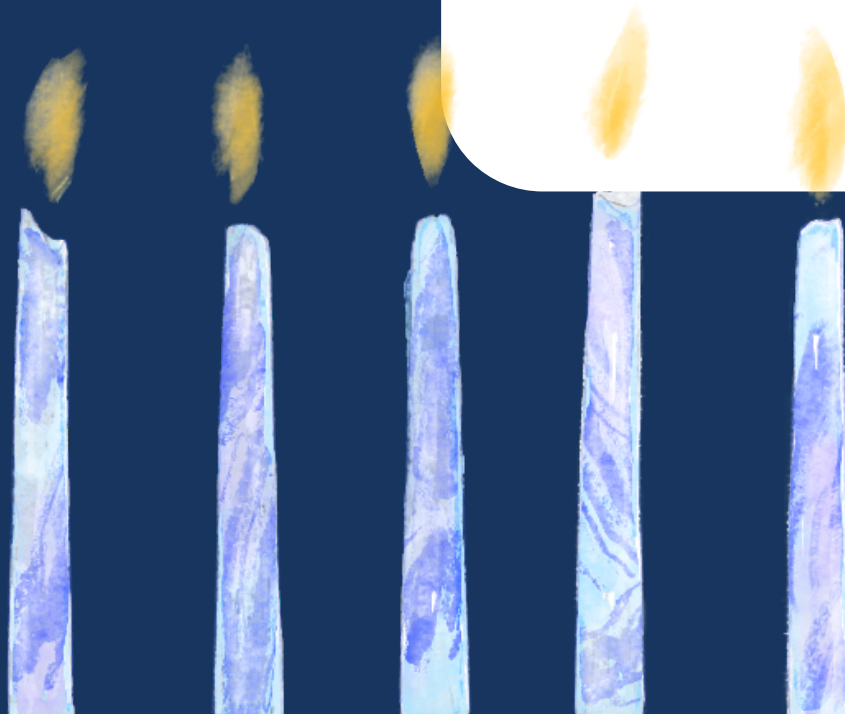
כעת, נסו לכתוב בית חדש לפיוט "מעוז
צור" (נסו לשמור על חריזה!) שמתקשר
למאורעות הנוכחיים.

חנוכה / יהודה עמיחי

השנה
לא הדלקתי נרות
ולא העמדתי אותם ליד החלון
וישבתי על אילן
שעשו אותו לכסא וכתבתי על בגדים בלים
שהיו לנייר,
מילים שהיו פניך ושמיך.

ולא שרתי
ולא זכרתי ניסים ולא את פני ילדותי
המודבקים לעד, בפינת החלון, כמו בול
להשלח אל מרחקי חיי.
ולידי המנורה.

לא המשכתי לשוב
ולא הוספתי,
ולא התחשבתי
בשלי הנופל מן הימים ההם
אל הזמן הנמוך הזה, אשר גם בו
גדלה לי אהבה אחת,
מזמרת בפה שרוף ושחור.
ולא ראיתי שעווה נוטפת,
ולא סובבתי סביבון
והסתובבתי ברחובות כי
הייתה לי סיבה
היו לי הרבה סיבות.

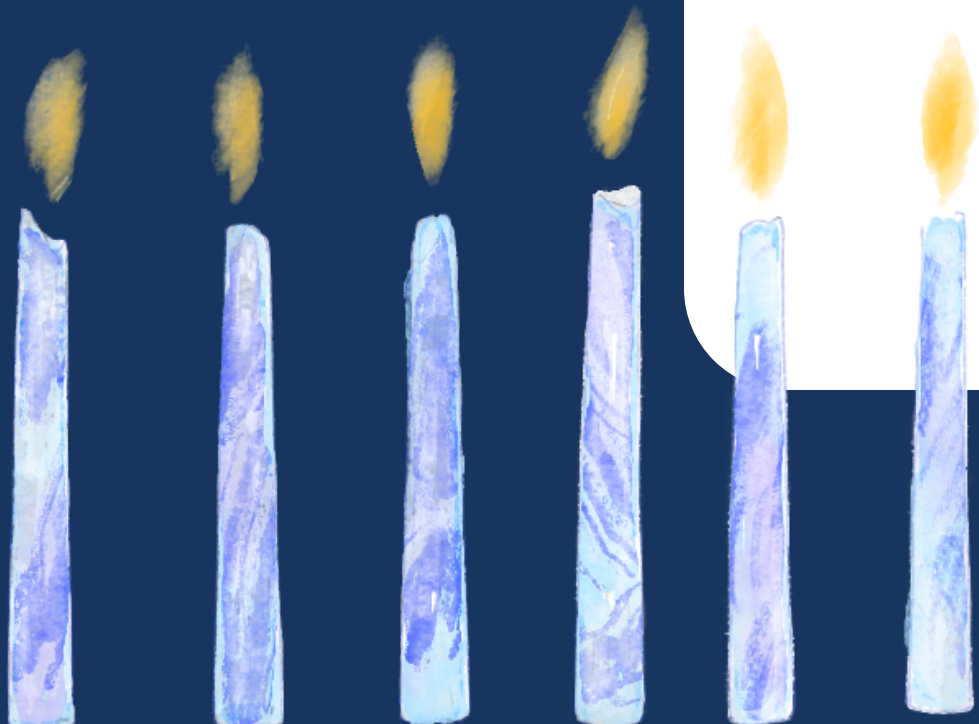
כתבו תפילה אישית משלכם.

כתבו על שלושה דברים
שאינכם רוצים שייגמרו לעולם.

צדפוציור או צילום.

חנה סנש

אלי, אלי,
שלא יגמר לעולם
החול והים,
רשרוש של המים, ברק השמיים,
תפילת האדם.

בעקבות השיר:

איזה חושך הכי מפחיד אותך וגורם לך לחשוש
שגם כל הנרות לא יצליחו לגרש אותך?
ואיזה אור הכי מעודד אותך וגורם לך בטחון
שגם כל הרוחות לא יצליחו לכבות אותך?

כתבו סיפור על המלחמה בין החושך לאור
ובין החומר לרוח.

אפשר ורצוי לצייר קומיקס!

כיצד מסתיים הסיפור שלך? מי ניצח בסוף ומדוע?

האור בקצה / יהודה פוליקר ויעקב גלעד

**כל הנרות
שהדלקנו בלילה
לא יגרשו את החושך הקר הזה
כל הרוחות שנשבו כל הלילה
לא יכבו את האור בקצה
לא יכבו את האור
שעולה בבוקר**

עם ישראל חי!

"ומותר, ומותר לאהוב"....
לאה גולדברג כותבת את השיר
בעיצומה של מלחמת העולם השנייה.

על תפקיד המשורר בימי מלחמה היא כותבת:
"לא רק היתר הוא למשורר לכתוב בימי מלחמה שיר אהבה,
אלא הכרח, משום שהם בימי מלחמה רב ערכה של האהבה
מערך הרצח."

כתבו שיר אהבה ותקווה שיתן כח לאנשים בימי מלחמה.

לאה גולדברג

האִמָּנָם עוֹד יבואו יָמִים בְּסִלְיָה וּבְחָסֵד,
וּתְלִכִי בַשָּׂדֶה, וּתְלִכִי בּוֹ כְּהֵלֶךְ הַתָּמָר,
וּמְחִשׁוֹף כְּדִדְגָלֶךְ יִלְטֹף בְּעַלִּי הָאֲסָפְסוֹת,
אוֹ שְׁלִפֵי־שִׁבְלִים יִדְקְרוּךְ וְתִמְתֵּק דְּקִירְתָּם.

אוֹ מָטָר יִשְׁיֵן בְּעֵדֶת טְפוֹתָיו הַדּוֹפְקֶת
עַל כְּתִפֶּיהָ, חֲזוּה, צוֹאֲרֶה, וְרֹאשׁוֹ רֵעָנוּ.
וּתְלִכִי בַשָּׂדֶה הָרֹטֵב וְיִרְחֵב בְּךָ הַשֶּׁקֶט
כְּאוֹר בְּשׁוּלֵי הָעָנָן.

וְנִשְׁמַתְּ אֶת רִיחוֹ שֶׁל הַתָּלֵם נְשִׁים וְרִגְעַי,
וְרֹאִית אֶת הַשֶּׁמֶשׁ בְּרֹאֵי־הַשְּׁלּוּלִית הַזֶּהָב,
וּפְשׁוּטִים הַדְּבָרִים וְחַיִּים, וּמְתָר בָּם לִנְגָעַי,
וּמְתָר, וּמְתָר לְאֵהָב.

אֶת תְּלִכִי בַשָּׂדֶה. לְבִדְךָ. לֹא נֶאֱרָבֶת בְּלֵהֵט
הַשְּׂרָפּוֹת, בְּדַרְכִים שְׂסָמְרוּ מְאִימָה וּמָדָם.
וּבִישָׁר־לֵבֵב שׁוֹב תְּהִי עֲנֹוה וְנִכְנָעַת
כְּאֶחָד הַדְּשָׁאִים, כְּאֶחָד הָאָדָם.

